

Mitä on ymmärrettävä struktuurilla?

Saattaisi olla antoisakin tehtävä seuloa tarkkaan kielitieteellistä kirjallisuutta ja merkitä muistiin, miten struktuuri-sanaa on aikojen kuluessa käytetty. Pintapuolinen silmäys näyttää joka tapauksessa antavan tulokseksi sen, että se esiintyy yleensä kaikissa niissä merkitystehtävissä, joita sillä muunlaisissakin tekstissä on. Tämä onkin luonnollista, sillä sana ja käsite on tietysti tuotu kielitieteeseen ulkoapäin, eikä se varsinaisena teknillisenä terminä ole juuri esiintynytäkään. Oikeastaan vasta 1930-luvulta lähtien se tulee yleiseksi ja vakiinnuttaa samalla asemansa.

Kaikkien abstraktisten sanojen osana näyttää olevan niiden huoleton käyttö. Täsmällisestä merkityksestä ei kannata usein edes puhuakaan, ne ovat vain eräänlaisia tyylillisiä keinoja, jotka eivät tuo asiallista lisää keskusteluun. Sellaiset sanat kuin ilmiö, olio, luonto jne. ovat tästä hyvänä esimerkkinä. Suomen kielessä käytetään usein struktuuria vastaamassa sanaa rakenne. Mutta se seikka, että tätä käytetään myös konstruktio-sanan vastineena, osoittaa selvästi, kuinka merkitykseltään epämääräisistä sanoista lopultakin on kysymys. Kuinka vähän merkityslisää tällaiset abstraktiset sanat antavat ilmauksillemme, huomaamme helposti, jos vertaamme toisiinsa esim. sellaisia lauseita kuin *suomen kieli poikkeaa muoto-opilliselta struktuuriltaan suuresti ruotsin kielestä* ja *suomen kieli poikkeaa muoto-opiltaan suuresti ruotsin kielestä*. Foneettisen struktuurin sijasta voisimme yhtä hyvin puhua foneettisesta systeemistä, äännejärjestelmästä tai vain äänneiden esiintymisestä.

Struktuuri-sanan runsaaseen ja mitä erilaisimpaan käyttöön kielitieteellisessä kirjallisuudessa ovat tietysti antaneet aiheen sanan käytön tarjoamat mallit muussa kirjallisuudessa. Joka tapauksessa on todettava, että alunperin metaforana kielitieteeseen tuodusta struktuurista on tehty moderniksi itseään kutsuvan kielitieteen peruskäsite. Mitä tarkoitetaan strukturalismissa struktuurilla?

Se joka kuvittelee löytävänsä tieteelliset vaatimukset täyttävän ja eri tahoilla hyväksytyin määritelmän, erehtyy suuresti, ja vielä enemmän erehtyy se, joka luulee, että ns. strukturalismi eri oppisuuntineen pohjautuisi likimain yhtäpitävään käsitykseen siitä, mitä struktuurilla oikein on ymmärrettävä. Voi sanoa, että kaikki käsitykset aina mystifioidusta ja metafysisestä struktuu-

rista kaikkein empiirisimpään ovat edustuneina. Koetan seuraavassa suhteellisen mielivaltaisesti valituin esimerkein valaista asiaa.

Yleensä voi sanoa, että eurooppalaisessa tutkimuksessa on näissä asioissa ollut selvä taipumus metafyyisiin kuvitelmiin. Viime vuosikymmeninä on kielitieteessä ollut selvästi havaittavissa jälkiä siitä erityisesti meidän vuosisadallemme tyypillisestä ajatussuunnasta, joka tähdentää kokonaisuuksien merkitystä. Tuntuu kuin kielitiede olisi kokonaisuuden käsitteestä saanut eräänlaista korvausta menettäessään organisin käsitteensä. On mahdollista, että ns. idealistinen psykologia on ollut suorastaan herätteitä antavana tekijänä struktuuriajattelussa. Joka tapauksessa Diltheyn jälkiä seuraten kehitetyssä psykologiassa struktuuri, joka oikeastaan merkitsee samaa kuin kokonaisuus, on hallitsevassa asemassa. Tämä psykologia on nähtävästi ollut innoituksen lähteenä eräille biologeille. Sen sijaan näyttää kielitieteeseen kohdistunut suoranainen vaikutus olleen vähäisempää. Toinen psykologinen koulukunta, joka erityisesti kiinnittää huomionsa kokonaisuuksiin, on ns. hahmopsykologia. Sillä on monia yhteisiä piirteitä struktuuripsykologian kanssa, mutta eroa on ainakin siinä, että se on taipuvainen fysikalismiin ja että se enimmäkseen työskentelee havaintopsykologisten ongelmien parissa. Joka tapauksessa on hahmopsykologian *hahmo* käsitteellä ollut vaikutusta kielitieteeseen ja luultavasti myös strukturalismiin. On syytä muistaa, että EDWARD SAPIR äänneilmioista puhuessaan käyttää *pattern* sanaa usein hyvin samaan tapaan kuin psykologit *Gestalt* sanaa. On vaikeata sanoa, mistä kaikista lähteistä eurooppalaiset strukturalistit ovat saaneet vaikutteita soveltaessaan struktuurin käsitettä kielen ilmiöihin. Varmaa on joka tapauksessa, että ajan filosofisessa keskustelussa liikkuneet holistiset käsitykset ovat näytelleet huomattavaa osaa. Kieli on käsitetty järjestelmäksi, joka ei ole vain osiensa summa, vaan jolla on oma struktuurinsa, niin että kaikki osat kuuluvat kiinteästi toistensa yhteyteen. Kielen struktuuri on autonominen eikä sitä voi johtaa sen elementistä, osista, se ei siis ole niiden summa eikä aggregaatti, sanoo VIGGO BRÖNDAL, ks. Acta Linguistica I, s. 9. Samassa Acta Linguistican numerossa, joka itse asiassa sisältää eräänlaisen strukturalistisen ohjelmanjulistuksen, myös LOUIS HJELMSLEV, nimekkäin Kööpenhaminan strukturalisteista, selittää, että strukturaalinen lingvistiikka näkee kielessä struktuurin ja tekee tästä kaikkien luokittelujensa normin. Tosin hän sanoo, että itse struktuuri-käsite on määritelmää vailla ja että tätä kielitieteen tärkeintä kohdetta on tarkoin tutkittava, mutta hän esittää kuitenkin käsityksensä, että struktuuri on keskinäisten riippuvuussuhteiden verkosto. Se muodostaa hierarkian, joka ei tunne muuta kuin oman järjestyksensä ja jota on sen vuoksi tutkittava sen omien sisäisten periaatteiden mukaan. Perusmetodi on deduktiivinen, niin että kaikkein yleisimmistä tosiasioista siirrytään konkreettisempiin ja monimutkaisempiin.

Tämä käsitys näyttää pysyneen suurin piirtein muuttumattomana. Myöhemmin Hjeltslev nimenomaan sanoo, että strukturalismi on todella pystynyt riittävän hyvin määrittelemään, mitä struktuurilla tarkoitetaan, ks. esim. Reports for the eighth international congress of linguistics II s. 273. Struktuuri on sisäisten riippuvuussuhteiden muodostama autonominen kokonaisuus («Est structure une entité autonome de dépendances internes»). Se on systeemi, jonka osat eivät ole irrallisia, vaan jossa kokonaisuus määrää osien luonteen ja jossa jokaisella osalla on kokonaisuuden määräämä paikkansa, niin ettei mitään voi ottaa pois eikä mitään lisätä kokonaisuuden ja sen osien suhteiden muuttumatta. Tämä on muuten melkein täsmälleen samaa, mitä GEORG VON DER GABELENTZ sanoi selittäessään, että kieli on systeemi, jonka osat ovat orgaanisesti liittyneet toisiinsa, niin ettei mikään osa voi puuttua eikä olla toisenlainen ilman että kokonaisuus samalla muuttuisi, ks. Die Sprachwissenschaft 1901² s. 481. Ensimmäinen painos oli ilmestynyt jo kymmenen vuotta aikaisemmin.

Ainakin Bröndalin kirjoituksista saa helposti sen käsityksen, että hän on ratkaissut kantansa skolastisen realismin merkeissä, mikä ei olekaan ihme, kun skolastiikka, Platonin ideaoppi ja Husserlin fenomenologia ovat jättäneet hänen teorioihinsa helposti tunnettavat jäljet. Kielen muodostama kokonaisuus elää omaa ideaalista elämäänsä tutkivasta ihmisestä riippumatta, sillä on oma olemassaolonsa, jonka lait ja periaatteet kielentutkijan on paljastettava. Hyvin monet nykyaikaiset strukturalistit eivät hyväksy tällaista vaan kehittelevät oppejaan nominalismin mukaisesti. Kielentutkijan paljastama struktuuri on vain hänen käyttämiensä metodien tulosta. Struktuuri ei ole olemassa itse tosiasioissa, vaan syntyy tutkijan rationaalisen työn tuloksena ja voi siis olla aivan erilainen käytettyjä metodeja myöten. Samaa kieltä ja sen ilmiöitä voidaan siis kuvata monella tavalla, ja esitettyjen struktuurien ei tarvitse olla identtisiä. Struktuuri sisältää siis nominalismin hengessä käsitettynä selvän mielivallan.

Hjeltslev puolestaan sanoo, että kielentutkija ei voi ratkaista suurta tietoteoreettista nominalismia ja realismia koskevaa kiistakysymystä. Kielitiede ei saa olla metafysiikkaa. Hän välttää mielestään metafysiikan selittämällä, että strukturalismi nojaa hypoteesiin. On tieteellisesti täysi oikeus tutkia kieltä ikään kuin se muodostaisi sellaisen struktuurin, kuin miksi hän ja (myös Bröndal) ovat asian käsittäneet. Tällä väitteellä hän tietysti suojaa itseään sitä kritiikkiä vastaan, mikä perustellusti voidaan kohdistaa metafysiseseen struktuuri-käsitteeseen. Kysymys on kuitenkin siitä, onko asia pohjaltaan muuttunut toiseksi, sillä tuskimpa kukaan metafysiikko voi esittämiään peruskäsitteitä pitää muuna kuin hypoteeseina, vaikka sitä ei aina eksplisiittisesti tuoda julki. Glossematiikassa, siis Hjeltslevin koulun strukturalismissa, analyysi ja

synteesi koetetaan joka tapauksessa suorittaa tavalla, joka pätee kaikkialla tieteessä eikä vain kielitieteessä. Yleispätevän metodin soveltaminen tiettyyn kielimuotoon merkitsee sen struktuurin kuvausta.

Amerikkalaiset strukturalistit eivät mielellään pohdi näissä yhteyksissä metafysisiä ongelmia. Toiset ovat kyllä vakuuttuneita siitä, että kielen tosiasiat sinänsä muodostavat strukturoituneen kokonaisuuden ja että kielentutkijan tehtävänä on paljastaa tämä struktuuri. Toisten mielestä taas struktuuri on kielentutkijain mielivaltainen luomus ja kielentutkijan tehtävänä on etsiä sellainen struktuuri, joka sopivimmin ja taloudellisimmin ryhmittelee käsiteltävänä olevat tosiasiat (»hokkuspokkus-lingvistiikka» »Jumalantotuuden-lingvistiikan» vastakohtana, niinkuin Fred Householder on näppärästi määritellyt kielitieteellisen realismin ja nominalismin).

Useimmat amerikkalaiset strukturalistit ottavat metodinsa lähtökohdaksi puheenvirrassa tai tekstissä samanlaisina ja samantapaisina toistuvat ilmiöt. Niinpä äänteet ja niiden liittyminen toisiinsa osoittavat sellaista säännönmukaisuutta, että ne voidaan ryhmitellä tyypeiksi. Tämä ryhmittely suoritetaan distribuution periaatteen ja tilastollisten menetelmien mukaisesti. Tiettyssä korpuksessa (siis tutkimuksen kohteena olevassa kieliaineistossa) todettavien muodostelmatyyppien (»patterns») summa on tämän korpuksen struktuuri. Kielen äänteellinen puoli muodostaa oman struktuurinsa, morfologia niin ikään ja samoin syntaksi. Nämä kaikki puolet on pidettävä tarkalleen erossa toisistaan nimenomaan niin, ettei äänteellistä analyysia suoritettaessa saa turvautua korkeamman tason, siis morfologian, muodostamaan kokonaisuuteen. Samoin on morfologinen analyysi suoritettava syntaksista riippumatta.

Esittämäni viittaukset osoittavat käsittääkseni selvästi, että struktuuri-sanan käytössä vallitsee tavattoman suuri kirjavuus ja että erilainen käyttö useissa tapauksissa on vienyt itse tutkimuksenkin eri suuntiin. Voisin ehkä vielä lisätä, että Prahan fonologinen koulu tähdentää struktuurista puhuessaan kokonaisuuden osien keskinäisten suhteiden systeeminluonnetta ja pyrkii tämänmukaisesti kuvaamaan struktuureita. Kuvan kirjavuutta lisää huomattavasti se, että — kuten alussa jo todettiin — struktuuri-sanaa käyttävät halukkaasti nekin, jotka eivät lukeudu strukturalisteihin, vaan työskentelevät pääasiallisesti traditionaalisten metodien mukaan.

Strukturalismin varsinainen isä FERDINAND DE SAUSSURE on tunnetussa Cours de linguistique -teoksessaan sanonut, että kielen asioissa on aina tyydytty operoimaan huonosti määritellyillä käsitteillä. Ei liene epäilystä siitä, että struktuuri on tässä suhteessa aivan malliesimerkki. Niin suuresti kuin tieteiden metodin yhtenäisyyden aate onkin viime vuosikymmeninä innostanut monia tutkijoita sekä luonnon- että henkítieteiden aloilla, en usko, että kielitieteessä

on helppo päästä yksimielisyyteen siitä, mitä struktuurilla on tarkoitettava. Ja kuitenkin tämä olisi välttämätöntä, jos ylimalkaan tahdotaan pyrkiä metodin yhtenäisyyteen. Omasta puolestani katson tieteellisen tutkimustyön ole-mukseen kuuluvan, että eri tutkijat lähestyvät tutkimuskohdettaan erilaisista näkökannoista lähtien. Se saattaa olla suorastaan rikkauden lähteenä ja on joka tapauksessa omansa vähentämään alati uhkaavaa yksipuolisuuden vaaraa.

Struktuuri-käsite on tarpeellinen ja hyödyllinen myös niille tutkijoille, jotka eivät lukeudu strukturalisteihin. Tuskinpa heidänkään tarpeikseen voi-daan löytää kaikkia tyydyttävää määritelmää, ja tuskinpa voidaan välttyä käyttämästä sanaa yhteyksissä, jotka eivät ole toisiinsa verrattavissa. Tärkeintä on mielestäni kuitenkin se, ettei sanan ja käsitteen mukana uiteta tutkimuk-seen mitään sellaista, mikä ei ole selvästi itse aineksesta suoraan tai välillisesti johdettavissa. Olen eräässä yhteydessä puhunut metaforamyrkytyksestä, joka helposti uhkaa kielitiedettä. Tarkoitin tällä sitä, että ilman riittävää kritiikkiä sovelletaan kielen ilmiöihin käsitteitä, jotka on luotu toisten tieteiden piirissä. Organismien käsitteen käyttäminen viime vuosisadalla antaa tästä hyvän esi-merkin. Voi sanoa, että vanhat organismiajatukset elävät muuttuneessa muodossa yhä edelleen eräässä struktuurikuvitelmissä. Puhe autonomisista ja absoluuttisista kokonaisuuksista ei ole tieteellisesti aiheellista, ei edes hypotee-sin mielessä. On vain suhteellisia kokonaisuuksia, jotka taas puolestaan ovat suuremman suhteellisen kokonaisuuden osia. Tällainen suhteellinen kokonai-suus on esim. morfeemi *kala*, joka enemmän tai vähemmän mielivaltaisesti voidaan jakaa osiin. Viime aikoina suosituksi tulleen kielenkäytön mukaisesti sanotaan mielellään, että *kala* on kokonaisuus, joka on enemmän kuin sen osien summa. Vaikka olen joskus itsekin syyllistynyt tämäntapaiseen sanan-käyttöön, minun on kuitenkin pakko todeta, että se on pelkkää sanaleikkiä. Jotta väitteellä olisi jotakin merkitystä, meidän pitäisi ensin sanoa, mitä tar-koitetaan summalla. Tämä käsite on tarkasti määritelty matematiikassa ja fysiikassa, mutta ei tietääkseni millään muulla alalla. Ei kai kukaan ole vaka-vissaan ajatellutkaan, että *kala* olisi käsitettävä yhteenlaskun tulokseksi? Kun puhumme kokonaisuudesta ja sen osista, niin tämä sinänsä sisältää sen, että osat ovat tietystä suhteesta toisiinsa. On olemassa kokonaisuuksia, joiden osat ovat perin heikosti liittyneinä toisiinsa. Voimme sanoa, että toisen äärimmäi-syyden muodostaa kaikenlaista kamaa sisältävä romuläjä. Sen osien välinen suhde tuskin on muuta kuin paikallista läheisyyttä. Toisen äärimmäisyyden muodostavat elävät organismit. Mutta näiden äärimmäisyyksien väliin mah-tuu valtava määrä suhteellisia kokonaisuuksia, joiden osien keskinäiset suh-teet ovat mitä moninaisimpia ja kiinteysasteeltaan mitä vaihtelevimpia. Struktuuri-sanaa voidaan käyttää kuvaamaan osien välisiä suhteita. Mutta perusteettomaan abstraktiseen käyttöön ei ole syytä: meidän on alati pidet-

tävä mielessä, minkälautuisia suhteita kulloinkin tarkoitamme. Ajatelkaamme vielä esimerkkiämme *kala*. Jos pidämme silmällä sen osien välisiä kvantitatiivisia ja painotussuhteita, voimme sanoa, että sillä on sama struktuuri kuin morfeemeilla *kylä*, *talo*, *mäki* jne. Voimme sanoa, että tällaiset tapaukset edustavat kaikki samaa struktuurityyppiä, jota voidaan kuvata kaavalla $x\check{x}.x\check{x}$. Tällä tavalla on yleensä suomalais-ugrilaisessa tutkimuksessa ymmärretty struktuurityypin käsite, ks. esim. ERKKI ITKOSEN teosta *Struktur und Entwicklung der ostlappischen Quantitätssysteme*. Mikäli olen oikein käsittänyt, HOCKETT käyttää tunnetussa *Manual of Phonology* -teoksessaan *pattern* sanaa suunnilleen samassa mielessä. Jos taas kiinnitämme huomiota kvalitatiivisiin seikkoihin, ei voi mitenkään sanoa, että *kala* ja *kylä* kuuluisivat joka suhteessa samaan struktuurityypiin. Muiden erojen lisäksi *kala* edustaa takavokaalisten sanojen ja *kylä* etuvokaalisten sanojen sarjaa, ja tämä on aivan olennainen struktuuriero. Esimerkki osoittaa mielestäni selvästi, että struktuurista puhuttaessa on aina muistettava, minkälaisista suhteista on kysymys. Tämä pitää tietenkin paikkansa kaikkiin niihin kokonaisuuksiin nähden, joita kielen maailmassa on todettavissa. Itse kielikin on suhteellinen kokonaisuus, se liittyy osana suurempiin kokonaisuuksiin, kulttuuriin, yhteiskuntaan ja erilaisiin geneettisiin tai geografisiin kieliryhmiin.

Monien sukupolvien aikana suoritettun kielien kohdistuneen uutteran tutkimustyön tähänastiset tulokset antavat meille perusteltua aihetta olettaa, että kielen maailmassa ei ole mitään puhtaasti rationaalisia systeemejä. Nuogrammatikot luulivat voineensa äännelakien ja analogiojen avulla karkottaa poikkeukset; samoin monet strukturalistit näyttävät saavan voimakasta rationalistista uskoa omista metodeistaan. Tällaisen uskon kannustama tutkimus saattaa merkittävällä tavalla edistää tiedettä, mutta tosiasiaksi jää, etteivät kielen maailman rikkaudet mahdu kaavoihin. Kysymyksen asetelun ja itse tutkimustyön joustavuus vie aina parhaaseen tulokseen. Äänneopillisissa tutkimuksissa emme saa unohtaa muoto-opillisia tosiasioita, eikä menestyksellinen morfologinen tutkimus ole ilman syntaksin apua mahdollista. Merkityksen mielivaltainen erottaminen muodosta johtaa aina umpikujaan.

Perusteellinen ja täysin empiirinen tutkimustyö saattaa paljastaa meille, minkälaisista kokonaisuuksista voimme puhua ja minkälaisia ovat ne suhteet, jotka liittävät tällaisten kokonaisuuksien osat toisiinsa. Tosin otamme lähtökohdaksi erilaisia kokonaisuuksia, jotka ikään kuin välittömästi tarjoutuvat meille, mutta niiden muodostaman kokonaisuuden laatuahan juuri yritämme tutkia.

Apriorismi on joka askelella vaanimassa positiivista tieteellistä tutkimusta. Voidaksemme käsitellä tosiasioita me tarvitsemme eräitä provisorisia käsitteitä, mutta niistä ei saa tehdä tiedettä kahlehtivia dogmeja. On paljon oi-

keampaa sanoa, että struktuuri on tutkimustyömme päätavoitteena kuin että se olisi lähtökohtana. Asia saattaa näet olla niin, että itse työ meille monta kertaa paljastaa ennen tuntemattomia yhteyksiä, systeemejä ja struktuureja ja osoittaa taas eräät lähtökohtanamme olleet luulotellut kokonaisuudet vain harhakuvitelmiksi. Iloitsemme varmasti kaikki, jos tulevaisuuden työ paljastaisi seikkoja, jotka sitovat kielen sanaston, merkitys- ja muoto-opin, äänneopin ja syntaksin sellaiseksi kokonaisuudeksi, että olisi nykyistä perustellumpaa puhua kiinteästä struktuurista. Jos taas monipuolisista ja uutterista ponnistuksista huolimatta tulokseksi emme saa muuta kuin enemmän tai vähemmän irrallisia, mutta kuitenkin huolellisesti tutkittuja tosiasioita, emme saa katsoa työtämme hukkaan menneeksi. Elämä ei tule koskaan paljastamaan ihmiselle kaikkia salaisuuksiaan.

PAAVO RAVILA

Que faut-il entendre par structure?

L'auteur soumet à un examen critique le terme structure qui, depuis 1930, s'est fortement enraciné dans la pensée linguistique, et dont on a fait le facteur fondamental de la science linguistique qui se dit moderne. F. de Saussure, le père du structuralisme, a dit dans son ouvrage bien connu: »En matière de langue on s'est toujours contenté d'opérer sur des entités mal définies.» C'est sans doute précisément à la structure que ces mots d'appliquent le mieux. En fait, on ne trouve que fort rarement des définitions précises, mais, implicitement, une certaine conception de la structure dirige les travaux de recherche à proprement parler. Dans la linguistique européenne, on peut remarquer des traces nettes des théories dites holistes, en vogue au siècle présent. Selon celles-ci, la langue est une entité autonome qui est quelque chose de plus que la somme de ses parties. De telles définitions ne sont toutefois au fond guère plus que des jeux de mots, car, sauf dans les mathématiques et la physique, le concept de *somme* est parfaitement indéfini et vague. Le linguiste ne peut admettre que des totalités partielles, qui, de leur côté, sont des parties d'autres totalités relatives. La langue elle-même avec tous ses aspects est aussi une totalité relative de cette nature, et elle peut être décrite comme une partie de la société et de la civilisation, ou bien comme une partie de groupes linguistiques généalogiques ou géographiques. Par structure, il faut comprendre les relations entre les parties de totalités plus ou moins permanentes. Il est important de considérer toujours la nature des relations en question lorsque l'on parle de structures. Ainsi, il est possible de dire, lorsque l'on

parle des relations d'accent et de quantité, que les mots de la forme *kala, kylä, talo, maki*, etc., représentent le même type de structure. Par contre, si nous tenons compte de la qualité, nous pouvons constater que *kala* appartient aux mots ayant des voyelles postérieures et *kylä* à ceux ayant des voyelles antérieures. C'est donc le choix du point de vue qui détermine le type de structure, ce qui ne veut toutefois pas dire que le choix du point de vue en soi soit arbitraire.

Dans l'étude de la langue comme dans toutes les sciences il faut se garder des idées préconçues. On peut dire qu'il s'agit aussi de telles idées lorsque l'on adopte des termes créés et développés dans le domaine d'une science pour les appliquer sans une mûre réflexion à d'autres, peut-être même assez éloignés, ceci uniquement en raison de l'attraction de certaines analogies. On court alors facilement le risque de contracter ce que l'on pourrait appeler un empoisonnement par les métaphores. L'histoire de la linguistique en offre de nombreux exemples, à commencer par l'idée de la langue comme organisme, en faveur au siècle dernier.

Lorsque nous entreprenons une analyse de la langue, nous avons besoin de certains concepts provisoires, dont le contenu ne se précise qu'au cours du travail. La langue dans sa totalité, sa structure, qui en embrasse tous les aspects, au cas où elle existe, est en fait le but que l'on se propose d'atteindre par le moyen de la recherche, et nullement le point de départ de celle-ci. Nous nous efforçons de rationaliser notre travail dans la mesure du possible, quoique nous sachions que la vie même ne se plie jamais entièrement à nos formules.

PAAVO RAVILA